

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
în Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emmerich
Lerner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt, N. N. N. Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opolád (VII. Erzsébet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și învo-
ială. — RECLAME pe pagina
B-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor. +
8-ri de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și strălăutate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
8-ri de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 80. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu două săptămâni: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 26.

Brașov, Sâmbătă-Duminecă 4 17 Februarie.

1907.

Terorism electoral.

Se știe că Curia a anulat alege-
rea de deputat, întâmplată anul tre-
cut în cercul Bocșei, pe motiv că s'a
exercitat mare terorism la alegere din
partea partidului care a învins.
Acest partid a fost al Românilor
și alesul a fost Român, avocatul
Coriolan Brediceanu, care știm că în
același timp fusese ales deputat și la
Oravița. Era de altfel învederat, că
la Bocșa se trata de-o învingere a
Românilor naționaliști, căci altfel Curia
nici nu ar fi venit în poziția de-a
anula aceasta alegere.

După anulare știm ce s'a petre-
cut. Guvernul și-a dat toată silința
de-a face ca Românii să nu mai fie
în stare de-a „teroriza la alegere“.
Acești „amărâți cetățeni de limbă
străină“ trebuiau să fie puși cu botul
pe labe. De aceea ministrul de in-
terne Andrassy a întors frigerea și a
zis: Nu voiți mai suferi „terorismul“
acelor unelte oarbe ale „agitatorilor“
de pânura lui Brediceanu. De ce să
nu învingă la viitoarea alegere suple-
mentară în Bocșa partidul meu, al
celor constituționali, cari nu se hră-
nesc și nu trăesc decât din patriotis-
mul cel mai curat?

Dis și făcut. Fiul tătăne-său a
voit s'arate, că știe să fie și el energetic
și prevăzător totodată, și a organizat
terorismul „constituționalilor“. Plutoa-
nele de gendarmi ungurești îi stăteau
la dispoziție. N'avea decât să dea
ordin să năvălească în cercul Bocșei,
împlinind marea misiune de-a feri
covârșitoarea majoritate a alegătorilor
români din cerc de orice vorbe și
fapte, ce ar putea să-i aducă în bă-
nuială, că ar voi și de astădată să
împiedecă alegerea diaristului evreo-
maghiar Iuliu Weisz.

Dar de ce să mai repetăm aici
cele ce sunt cunoscute deja cetitori-
lor noștri? Ajunge să adaugem, că,
analog cu vechia dicală ungurească,
Andrassy cu ai săi și-au zis: „Terorism
n'a fost în adevăr din partea Româ-
nilor, dar va fi acum din partea noastră!
N'uo să lăsăm să fim a doua oară
bătuți de cetele „sălbatică“ ale agi-
tatorilor „valahi“, când dispunem de
toată puterea și de toate mijloacele
de presiune.

S'a organizat așa dar terorismul
oficial sub masca apărării constitu-
ției și a „curățeniei“ alegerii față cu
agitațiunea „turbată“ a Românilor.
Andrassy a răspuns în senzul acesta
la interpelarea deputatului Brediceanu:
„de ce trimite atâta amar de gendarmi
la Bocșa?“

Acuma urmează un incident foarte
caracteristic și instructiv pentru stă-
rile actuale publice din Ungaria. Trei
diare antisemite din Viena: „Deutsches
Volksblatt“, „Deutsche Zeitung“ și
„Reichspost“, vădând cele ce se pun
la cale pentru ovreii Weisz în cercul
Bocșei, s'au hotărât să trimeată fie-
care un raportor politic la fața lo-
cului, spre a observa mersul alegerii
și a controla în ce consistă așa dișă
„înfrânarea a agitațiunei române“ din
partea forței publice ungare.
Despre rezultatul acestui demers

una din foile amintite scrie: „Măsura
ce-am luat-o a cam indispus, după
cum ni-se raportează, pe inscenătorii
de alegere maghiari. Aceasta s'a re-
simțit din partea diariștilor noștri vă-
dându-se supraveghiați în mod rigu-
ros. Dar se pare totuși că prezența
diariștilor străini (a fost de față și un
raportor al cătorva foi italiene) a avut
efectul, că oamenii coaliției și-au mai
reținut pofta de a-și desfășura toată
forța, căci, minunea minunilor, această
alegere s'a săvârșit țără ca vre-un
Român să fie înjunghiat, împușcat
ori bătut cu pietri. Adevărat că nu
se poate afirma c'ar fi lipsit și neîn-
cunjurabilele arestări volnice, șicanări
și amenințări cu forța din partea Ma-
ghiarilor. Această ar fi fost ceva prea
neobișnuit, ba chiar uimitor.“

Cu puține, cuvinte într'un stil eu-
ropenesc ziarul german vienez, din
care am citat pasagiul de mai sus,
caracterizează de minune situațiunea
creată la Bocșa prin terorismul arma-
diei „constituționale“ a contelui An-
drassy, la coada căreia a călărit, după
cum se anunță, și sublocotenentul de
odinioară cesaro-reg. și deputat actual
gubernamental Burdia Szilard, care
s'a distins prin serviciile de informa-
tor ce i-le-a făcut gazetarului evreu,
nou alesului deputat al cercului Bocșa.

Mai poate oare în asemenea im-
prejurări să surprindă, că, deși majori-
tatea cea mai mare a alegătorilor
din cerc sunt români, totuși candida-
tul guvernului a dobândit cu 500 de
voturi mai mult decât candidatul na-
țional al Românilor Dr. Valerie Bran-
nișce?

Așa se prezintă alegerea aceasta
din punctul de vedere al nizuințelor
și al apucăturilor nenorocite ale poli-
ticeii maghiare dominante.

Dacă însă vom voi să chibzuim
însemnătatea rezultatului alegerii par-
țiale de Joi din punctul de vedere al
nizuințelor și al politiceii noastre na-
ționale românești, vom ajunge la con-
cluziuni de altă natură, cari nu pot
scuza așa de ușor dezastrul ce incon-
testabil l'a suferit alaltaeri cauza no-
astră națională română la Bocșa.

Din dieta ungară. În ședințele de Joi și
Vineri ale dietei s'a continuat dezbateră
asupra proiectului de lege despre asigura-
rea ampoiaților și lucrătorilor industriali
și comerciali pentru casuri de boală și ac-
cidente. La începutul ședinței de Joi mi-
nistrul Kossuth a luat cuvântul în chestia
divulgării celor 4 acte din arhiva mini-
steriului de comerț, declarând că actele
din chestiune se referă la unele contracte
între guvern și ziare în privința publica-
țiunilor, pe cari le fac ziarele la comanda
guvernului. Astel de contracte s'au în-
cheiat și sub guvernele anterioare.

Salariile învățătorilor. Din Viena se
anunță, că contele Apponyi a prezentat
eri Maj. Sale Monarchului proiectul de
lege privitor la regularea salariilor învă-
țătorilor.

Din camera română. În ședința de Joi
a camerei s'a votat proiectul de lege pri-
vitor la înființarea unui al IV-lea batalion
teritorial pe lângă fiecare regiment. Până
acuma armata română avea 34 regimente
cu câte 2 batalioane permanente și 1 ba-

talion teritorial. Sporirea armatei române
cu noul batalion teritorial se va face cu
începere dela 1 August 1907.

Tratatul comercial italo-român. În cer-
curile diplomatice bine informate se asi-
gură că Italia a făcut României, prin noul
tratat comercial, mari concesii în pri-
vința petrolului și a derivatelor lui obți-
nând în schimb concesii pentru toate
industriile italiene.

Scandalurile nu se mai sfârșesc.

Scandalurile deslănțuite în urma afa-
cerii Polonyi nu se mai sfârșesc.

Acum e la ordinea zilei furtul de
documente săvârșit în birourile curții de
compturi. Funcționarul dela această curte
Hajdu este încă tot arestat. El susține, că
a lucrat din patriotism, că dând actele lui
Lengyel Zoltán, că să le copieze și foto-
grafeze, a voit să-i vină într'ajutor, spre
a putea demasca pe mișei, cari se înfrup-
tează din visteria statului. Hajdu asigură,
că n'a făcut-o pentru bani și n'a primit
dela Lengyel nici o lăscăie. Lengyel, la
rândul lui, declară de apocrifă o scrisoare,
ce s'a publicat, ca fiind scrisă și subscrisă
de el și în care se face amintire de ono-
rariul, ce l'ar fi rezervat pentru Hajdu.

Alaltaeri Francisc Kossuth a depus
pe biroul camerei actele cu pricina, ce fu-
seseră furate, dar apoi restituite. El a voit
prințasta să ia apa dela moara lui Len-
gyel. A spus că actele poate să le esami-
neze ori-care deputat, că ele nu conțin
nimic compromițător și se referă în cea
mai mare parte la sumele, ce au fost avi-
zate ziarelor de către ministeriul de co-
merț pentru publicațiunile acestui mi-
nisteriu. Aceste pașale zise Kossuth, nu
pot să fie cauză de bănuială față cu aceste
ziare, căci li-s'a dat pentru publicațiuni.

Sunt patru fascicule de acte. În pri-
mul se află o petiție a editorului ziarului
„Egyetértés“, ca pașalul de 10,000 co-
roane, ce-l primea anual pentru inseratele
căilor ferate, să i-se încuviințeze pe 6 ani.
Cererea a fost încuviințată de ministrul de
comerț Vörös și de ministeriul Fejér-
váry, care a urcat pașalul anual al nu-
măii foi cu alte 15,000 de coroane. Cu
totul la 25 de mii.

Al doilea fascicol conține o cerere a
ziarului „Friss Újság“ pentru urcarea pau-
șalului la 16 mii de coroane, ce s'a încu-
viințat tot de ministrul Vörös.

Al treilea fascicul conține lista su-
melor ce s'au dat pentru publicațiuni foilor
din Budapesta în anul 1906. Cu totul 123
de mii de coroane.

Al patrulea fascicul conține actele
relative la călătoria de studii a publicistu-
lui Carol Meray-Horváth. În cererea sa
Meray zice, că pentru serviciile, ce le-a
prestat el cu ocaziunea descurcării crizei
ungare, ajutând coaliției să vină la putere,
i-a promis și ministrul-președinte și mi-
nistrul de comerț Kossuth, că statul îi se
va arăta mulțumitor. Meray cere o sută
de mii de coroane în rate anuale de câte
20 de mii pentru călătoria sa de studii.
Ministrul Kossuth i-a încuviințat din fon-
dul dela titlul „scut pentru lucrător“, o
subvenție de 5 ani de câte 10,000 coroane,
la oală 50,000 de coroane, pe motiv, că
a dovedit deja până acuma o activitate de
mare preț pe terenul științelor sociale.

Kossuth nu și-a ajuns însă scopul de
a liniști spiritele prin publicarea actelor
cu pricina. Lengyel a răspuns în ziarul
„A Nap“, zicând, că Kossuth n'a depus
toate actele, ci numai câteva pe biroul ca-
merei. Lengyel susține, că sunt acte, cari
dovedesc, că peste pașalele arătate s'au
plătit sume enorme ziarelor drept subven-
țiune și mai ales ziarului partidului inde-
pendist „Független Magyarország“. Len-
gyel adaugă, că, văzând cum merg trebu-
rile, el s'a retras din cauza aceasta dela con-

duberea numitei foi, care a căpătat în vara a-
nului 1906 some enorme dela guvernul actual.
Lengyel mai susține, că nu sute de mii, ci
milioane au fost prădate din banii viste-
riei publice, în timpul crizei și până după
încheierea ei, fără o controlă corăspunză-
toare din partea curții de compturi.

Așa merge una după alta și se des-
noadă una dintr'alta. Impresiunea este și
rămâne cât se poate de nefavorabilă. Mulți
din coaliție chiar critică pe Kossuth și to-
varăși, că au dat o recompensă lui Meray
pentru servicii politice. Asta totuși nu se
poate admite, căci atunci toți ar cere să
fie remunerați, pentru stăruințele și munca
lor politice.

Părerea e generală, că odată porpite
lucrurile pe panta aceasta a destăinuirilor,
se va auzi încă de aci încolo despre multe
păcătoșenii, ce s'au săvârșit sub masca pa-
triotismului și a naționalismului în tabe-
rele maghiare. Cu cât însă se va lungi
firul scandalurilor; cu atât mai tare se vor
sdruncina șirurile coaliției.

Ba, putem zice, coaliția a și ajuns în
stadiul prim al procesului ei de descompu-
nere. Acum răsuflă răul din organizmul
îmbolnăvit al acestui stat, unde într'o
formă sau altă au domnit tot-deauna întere-
sele de clică ale unei disparente minori-
tăți în paguba majorității celei mai mari
poporațiunii, care până în ziua de azi e
avizată a cerși la ușile celor dela putere
pentru drepturile ce-i compet pe teren po-
litic economic și social.

Ar fi o mare calamitate pentru coa-
liție, dacă s'ar adeveri știrea cea mai nouă,
după care contele Andrassy, ministrul de
interne, văzând, că scandalurile nu se mai
sfârșesc s'a disgustat de tot și ar avea de
cuget să se retragă cu totul și irevocabil
la viața privată.

Dar s'așteptăm desfășurarea faptelor,
căci de mult se tot vorbește de retragerea
lui Andrassy, și totuși îl vedem încă tare
și mare în guvern, ba faima spune, că a
avut mai înainte știre de multe, de care
acum voește să se lapede.

Alegerea dela Bocșa.

Joi seara după încheierea foi am pri-
mit din Lugos următoarea telegramă:

„Lugos, 14 Februarie. La orele 9 s'a
terminat actul alegerii. Candidatul națio-
nalist Dr. V. Branșișce a rămas în mino-
ritate cu 526 voturi față cu Weiss.“

Rezultatul acesta nu ne-a surprins,
deoarece din a doua telegramă publicată
Joi seara în ziarul nostru văzurăm că evreul
Weiss apucase înainte până la orele 4 p.
m. cu peste 600 voturi, iar astăzi eșecul
candidatului naționalist nu ne mai miră de
loc în urma amănuntelor, ce ni se comu-
nică despre mersul alegerii.

În ajunul zilei alegerii terorismul or-
ganelor stăpânirii și-a ajuns culmea. Mier-
curi a fost luat din pat deputatul Dr. Ste-
fan Petrovici, care zăcea bolnav, și fu escortat
la temnița de stat din Seghedin în urma
urma ordinului procuraturii din Timișoara,
deși i se pusese d-lui Petrovici termia
pentru a să prezenta la Seghedin pe ziua
de 25 Februarie n., care termină însă pe
neașteptate a fost revocat. D-l Petrovici
ceruse pe baza unui certificat medical o
amânare până la 1 Aprilie.

În ziua alegerii Bocșa se transfor-
mase într'un furnicar de baionete și puști.
Din 3400 alegători, câți numără cercul
Bocșei de-abia s'au prezentat la urmă 2500.
Restul alegătorilor parte a fost intimidat
cu forța, parte au fost intimidați. Dintru de-
putații români sosisă la Bocșa d-nii C. Bre-
diceanu și D. Popovici însoțiti de nume-
roși Lugojeni. Bărbaților de încredere ai
candidatului naționalist li s'a interzis con-
tactul cu alegătorii români, cari veneau
din comune. Terorismul a mers atât de
departe încât gendarmii au arestat pe ad-
vocatul din Lugoj Dr. Isidor Pop. D-l Dr.
Pop a fost eliberat din închisoare de-abia
după terminarea alegerii. De asemenea a

fost arestat și reprezentantul ziarului »Iribuna« d-l G. Stoica, cărui i s'a luat un lung interogator. Votanții români erau aduși sub escortă de câțra gendarmi.

Până la oarele 9¹/₂ dimineața candidatul naționalist întrunise 82 voturi față de 65 date lui Weiss. Pe la amiază voturile erau egale. Alegătorii candidatului Dr. Branice erau admiși la votare numai în intervale mari și numai câte unul, pe când alegătorii lui Weiss erau admiși în cete mari. S'au găsit însă — durere — între Români și mulți trădători, cari pentru bani și beutură și-au vândut votul lui Weiss. Preotul Nistor din Duleu a votat cu întreg satul pentru Weiss. De asemenea și învățătorul Popovici din Barbosa cu întreg satul, apoi preotul Stoian din Valeapai și învățătorul Crainiceanu.

În tabăra lui Weiss se aflau următorii deputați unguri: Hock János, Hajdu, Steiner, Dobroszlav, Sztojanovits, Pescha și — Burdia.

La actul alegerii au asistat și mai mulți ziariști streini între cari Benedetto de Luca, corespondentul mai multor ziare italiene și române, Iohann Haltrich dela »Reichspost«, Viena, Conrad Rumpf »Deutsche Zeitung«, Hans Buchstein »Deutsches Volksblatt«. Ziariștii streini au fost sever controlați de câțra gendarmi.

Cronica din afară.

Sărbătorirea alianței anglo-japoneze. Cu ocazia încheierii alianței anglo-japoneze, a avut loc în Tokio un banchet, la care au luat parte miniștrii japonezi precum și personalul ambasadei engleze. Toasturi cordiale au fost schimbate. Vicontele Haya și ministrul afacerilor streine au relevat că forța alianței sporește cu creșterea amicitiei și respectului reciproc între cele două națiuni. Însărcinatul de afaceri englez a declarat că actualul guvern britanic favorizează alianța cu Japonia în toate chipurile și face totul pentru a se observa cu strictețe stipulațiunile tractului, ceea-ce are asentimentul întregii națiuni engleze.

Președintele și vicepreședintele noului Reichstag. În cercurile parlamentare germane se indică astfel conducerea în noul Reichstag. Președinte: Conte Adolf Stolberg, conservator, fost vicepreședinte în vechiul Reichstag; primul vicepreședinte, baronul Hartling din partidul centrului; al doilea vicepreședinte, Tasche, național-liberal.

Conflictul dintre Japonia și America aplanat. Telegramme din Newyork anunță, că de patru zile se urmează tratative în Casa Albă din Washington, între președintele Roosevelt și delegații Californiei, pentru aplanarea conflictului dintre Japonia și America. Tratatul s'au terminat cu următorul rezultat: Toate neînțelegerile dintre Japonia și America s'au aplanat în senzul, că pe viitor vor fi primii și copiii Japonezilor în școlile americane; în ce privește legea emigrării guvernul Statelor Unite va introduce o clauză ca să se permită intrarea în țară a Japonezilor numai în cazul, când vor poseda pașaport din partea guvernului lor.

Aniversarea de 48 de ani a liceului „George Lazar“.

Discursul d-lui director Marin Dimitrescu.

Cu prilegiul jubileului de 40 de ani de domnie strălucită a M. S. regelui Carol I fiecare așezământ cultural și-a aruncat privirea înapoi, spre a măsura drumul străbătut în acest interval de timp. Școala, ce poartă numele marelui apostol George Lazar, este mai veche numai cu 7 ani decât epoca, în care cinci milioane de Români aclamau de domnitor pe prințul Carol de Hohenzollern, când în toate bisericile țării glasul clerului se înalță împreună cu al întregului popor către Dumnezeu, rugându-l să binecuvinte pe Alesul lor, făcându-l vrednic de strămoșii săi și de încrederea, pe care națiunea întreagă a pus-o în El. Corpul profesoral al gimnaziului Lazar încă fu invitat atunci, să se prezente »Altetei Sale Serenissime Carol I, domnitorul Românilor«. E de observat, că în adresele oficiale s'a zis multă vreme »domnitorul Românilor«, iar nu al »României«, o dovadă despre aspirațiunile generațiunii dela 1866.

Din ceasul, în care domnitorul nostru și-a pus pe cap coroana lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Viteazul, n'a pregetat nici un minut de a-și avea ochii îndreptați asupra școlii, împărțându-și gândirile sale auguste asupra-i. În ziua depunerii jurământului pe constituție (30 Iunie

1866 El zicea: »Ținta preocupărilor și lucrărilor națiunii trebuie să fie răspândirea învățământului în toate clasele«, căci cum se exprima altă-dată, »învățământul este hrana sufletescă a poporului«. Un an după încoronare, domnitorul nostru zicea iarăși: »Dau cea mai mare importanță instrucțiunii publice și sper că profesorii vor pune toate stăruințele lor pentru dezvoltarea și formarea moravurilor tinerimei noastre pe calea urmată în toate țările civilizate«. Iar peste trei ani de zile afirmă, că »forța unei națiuni crește prin impulsunea dezvoltării sale morale. Să ne silim cu toții a căpăta această forță, a crea această impulsune; căci »puterea Mea residă în lumină... și în lumină numai caut puterea și de dansa numai mă preocup«.

La 1 Iuliu 1881 domnitorul recomandă ca metodă de propunere »deșteptarea puterii intelectuale și mai ales a facultății de a judeca a școlarilor... fiindcă numai prin exercițiul memoriei se slăbesc celelalte facultăți, cari se cere să fie dezvoltate în mod armonios, și se uită mai târziu în parte ce s'a învățat cu multă osteneală. Învățătura astfel variată pentru școlari va fi o raționare științifică și va ascuți mintea fiecăruia«.

Asemeni gândiri pline de înțelepciune și înțeptoare de fapte bune au orientat întotdeauna activitatea corpului didactic dela această școală, precum îl va însuși și în viitor, să propovăduiască și să făptuiască cu răvnă învățăturile recomandate de iubitul nostru suveran. O dovadă sigură despre aceasta o găsim în cartea de aur a liceului Lazar, în care se citește, că M. S. regele vizitând gimnaziul Lazar cu prilegiul examenelor generale, în chiliele întunecoase și umede dela St. Gheorghe, a rămas pe deplin mulțumit de munca desfășurată de către corpul didactic al școlii; însă și-a exprimat dorința către ministrul școlilor de pe vremuri de a se clădi un locaș potrivit cu un asemenea templu de lumină.

Mulțumită acestei înalte sollicitudini s'a pus la clădirea localului de astăzi al școlii, pe care M. S. regele l'a împodobit acum 2 ani cu 8 tablouri, ce reprezintă momentele cele mai însemnate din istoria națională. Aducem deci prinoul nostru de respectuoasă recunoștință augustului suveran pentru interesul și părintească îngrijire, ce poartă acestui așezământ cultural.

Altă dovadă, că s'au adus mai totdeauna la îndeplinire gândirile suveranului în această școală, o avem în intervențiunea întregului corp didactic, pe la 1872, către unul din colegii lor, rugându-l frumos »să nu mai ceară elevilor, să învețe ca în carte, căci strică mintea școlarilor«. Nu mai pomenesc de propunerea magistrală a eminentului profesor Ștefan Mihailescu pentru predarea studiului științelor naturale, ci mă mărginesc numai să relevz lupta desfășurată de corpul profesoral, la 1876, pentru introducerea limbii române ca studiu obligator, căci după cum ne spun fastele școlare, limba maternă, ziceau ei, este un odor sfânt, primit dela părinții și străbunii noștri, și prin urmare cultura limbii noastre naționale are dreptul de precădere asupra culturii celorlalte limbi străine; de altă parte, limba fiind unul din elementele constitutive ale unei națiuni mai cu samă tinere cum e a noastră... cunoscând în fine din experiență, că limbile străine nu se pot învăța lesne și cu temeiul înainte de a se cunoaște bine limba maternă; — pentru aceste motive admitem studiul limbii materne ca obligator și legal în școală cu toate drepturile celorlalte studii. Procesul verbal e semnat de: D. Mirescu, Pomilian, preotul Floru, St. S. Mihailescu, Filibiliu, Th. Cio-canelli și C. Adam.

Mai nu e problemă didactică, care să nu fi preocupat mintea onora sau altora din bătrânilor profesori ai școlii lui Lazar. Iar când e vorba de împlinirea datoriei, pe care domnitorul nostru o recomandă, la 10 Maiu 1866, poporului român ca cel mai înalt scop al vieții, o găsim întrupată, în prima linie, în directorii după timp ai acestei școlii. D-l D. Mirescu ne spunea într-o sedință memorabilă, că spre a nu lipsi dela cursurile sale, venia chiar bolnav fiind, și se silia să birue boala spre a-și putea împlini datoria. Medalia Răsplata muncii cred că e minunat de potrivită pe pieptul acestui veteran profesor. Împlinirea datoriei era deviza profesorilor vechiului gimnaziu. De aceea și noi cinștim cu toată cuviința memoria lor și ne silim să continuăm munca lor spornică și rodnică.

(Va urma.)

De la curtea cu jurați din Cluj.

Procesul de presă al revistei »Orizontul«.

Publicăm azi darea de seamă a raportului nostru special despre procesul de presă al redactorului revistei »Orizontul«, Vas. E. Moldovan, pertractat în fața Curții cu jurați din Cluj, pe care din cauza neprevăzute am primit-o c'o întârziere de câteva zile.

»Procesul acesta« — zice raportul nostru în introducere — a fost unul dintre cele mai caracteristice pentru despotismul prezidentului și pentru purtarea provo-atoare a procurorului. Toată lumea era cuprinsă de o nervozitate zăpăcoare. Procurorul avea toată libertatea să încalcească ofenze și bagatelizări la persoana acuzatului, povești de copii despre istorie, ponegriri a tot ce nu-i maghiar..., iar prezidentul isbucnea mereu fără rost și fără dreptate...«

Iată cum a decurs acest proces:

Incriminate sunt articolele: »Moneda are două fețe«. »În fața adevărului«, »Botezul« (calificat de răzvrătire) Momentele din n-rul 7. (agitație împotriva guvernului și judecătoriei) apărute toate în »Orizontul«. Acuzatul face excepție împotriva numirei de »oldh«, care cuvânt nu-l supără, dar așteaptă întrebuintarea termenului legal. Mai excepționează și faptul că în acuză nu se specifică anume, care naționalitate împotriva căreia e atârțată? Prezidentul însă nu vrea să țină seamă de nimic și trece furios la pertractarea în merit. Iată-o în resumat.

Procurorul: Toți agitatorii, socialiștii și confesionaliștii profită de libertatea legii, care nu cere cauzie de la revistele ce apar numai lunar. În astfel de reviste, cum a fost și »Orizontul«, se face apoi numai și numai politică, adesea cea mai îndrăzneată și mai puturoasă (kloaka izū), cum erau aproape toate articolele din »Orizontul«, afară de studiile d-lui Pop...

Acuzatul întrebuintă și figura nobilă a lui Iancu drept mijloc de agitație și falsifică istoria prezentând pe Iancu ca jertfa împăcării împăratului cu dușmanul. Acest dușman, firește e nația maghiară. Adevărul istoric însă este cu totul dimpotrivă. Iancu nu a fost credinciosul orb al împăratului, cum scria acuzatul, ci el avea deplină nădejde în nația maghiară, cu care totdeauna căutase puncte de apropiere și de împăcare. Pricina înbunării sale a fost necunoștința fraților săi și teama de politica primejdioasă ce urmau ei. În alergările sale fără căpătâi, un nemeș maghiar din Zarand a fost singurul lui om bun, care-l adăpostea.

Horea împotriva fiseului s'a răsculat și nu de către nobilimea maghiară a fost frânt în roată, ci de către oastea împărătească, după ce el bătuse medalia sa de rege al Daciei.

Calomniile ca celea aduse de acuzat și de toți cărturarii români, nu este popor pe fața pământului care să le mai sufere, ca cel maghiar.

Români nici atâta nu fac pentru eroul lor Iancu, de a cărui memorie necontenit abuzează, să-i îngrijească mormântul, plivind buruenile de pe el. La demonstrații de martiriu ieftin cu bande tricolore sunt ușor dispuși Români, însă la un cult serios și sincer cam anevoie.* Citează pe avocatul Rozvan, a cărui moș s'a luptat în rândurile honvezilor, astăzi însă este un tip al demonstrantului cu tricolorul.

Preținșii martiri ai românismului apoi se plâng ca niște fairisei de prigonirile ce sufer, pe când aveau, în Vacz le stă la dispoziție oada comoadă și toate distracțiile, iar pupăză pe colac, Liga le plătește diurne grase pentru tihnă.

Cât pentru ofenzele aduse memoriei marelui Kossuth, nici că se putea aștepta la altceva, de la un om ca ăsta, (acuzatul).

* (Scoate din mână (procurorul) epizode de cruzime, săvârșite de români în revoluția anilor 1847/49. Firește, evită iarăși, să spună că astea au fost dinte pentru dinte.)

Acuzatul exploatează defectele administrației, făcând din ele motiv de ură națională. Nedreptățile însă sunt urâte de întreaga țărănime, fără deosebire de naționalitate. În timpul absolutismului, tocmai funcționarii români au fost mai urgiși înaintea poporului.

La universități și judecătorii români sunt favorizați. Sub pretextul necunoașterii perfectă a limbii maghiare, li-se iartă multe neajunsuri.

În Dobra a fost nevoie de măsuri extraordinare, fiind-că în ținutul acela, unde se fabrică foarte multă țuică, țărani români sunt sălbatici și dârji ca nicăiri.

* Nobilul procuror se făcuse a nu ști de soarta fondului pentru monument!! S. D.

Intr'un singur an s'au întâmplat 40 de omoruri acolo.

Acuzatul terorizase clerul român, cu amenințările din articolul: În fața adevărului. Pe urmă, face ca Pilat. Aruncă vorba despre presiunea poporului (paraszt lázadás) și adage grăbit că el nici gândi nu se poate la una ca asta. Dar ne cunoaștem omul și apucăturile lui.

Prea ieftin a voit să-și câștige »botezul« (cu aluzie la articolul incr.) un gazetar de 26 ani, care mai are îndrăzneala să numească de haiduci (bétyár-banda) un guvern așa de cinstit ca cel ce stă azi în fruntea țării. Așteaptă de la jurați să-l răz-bune. Vor pune odată capăt lăudăroșiei martirilor, ca Ioanovici, care-și bate pieptul spre cei de acasă, iar în Seghedin cerșește mila unguirilor blânzi, cari l'au primit cu drag în sânul lor.*

El nu-i influențat de nime, nici de sus nici de jos. Împlinește numai datorința sa, pentru care a jurat. Îi pare aproape rău, că trebuie să dea un nou martir. Co-naționalii lui de acasă își fac numai închipuiri grozave și omorătoare, despre suferințele ce ar avea să îndure martirul lor.

Cea mai încornurată vorbă a acuzatului, că actualii guvernânți prostituiază chiar și simțul de rușine, o lasă fără comentariu. Cere podeapsă maximală.

Acuzatul V. E. Moldovan: Protestează împotriva calomniei, că aduce jertfe plătite de Ligă... Proc. Am dovezi.

Acuz. Să văd numai una despre mine. În ce privește afirmația că el ar face »politică puturoasă«, credința acuzatului este, că tot omul din acea sferă își ia asemănările pe care o cunoaște mai bine și e mai obicinuită cu ea...

Preș. Îl chiamă la ordine pentru espresia asta.

Acuz. (Văzând că nu poate altminter, se sfădește cu prezidentul, care permise procurorului ori-ce fraze, iar pe el necontenit îl oprește din vorbă. Urmează:) De mormântul lui Iancu cum să îngrijească bieții români, dacă numai decât înhață jandarmii și pe cine zăresc numai în apropierea mormântului.

Memoria lui L. Kossuth nu a ponegrit-o nici cu o vorbă. Îi recunoaște mărimea. Și asta e o scornitură a procurorului.

(Pomeniște ceva de Andrassy, prezidentul însă îi curmă vorba nervos, lovind în masă cu pumnii și spuând că nu permite critică despre Andrassy.

Voește să vorbească de o pildă pentru afrmățiile sale, prezidentul însă îi face imposibil a se apăra. (O mică scena, cu schimb de vorbă.)

Acuz.: Cazul lui Rozvan nu i unic. Insuși prezidentul partidului nostru d-l George Pop de Băsești, fostul vice-prezident al clubului 48-ist, arată ce efecte are intransigența maghiară.

Apărarea proprie o lasă la o parte, bine știind cât e de prisos. Curtea cu jurați din Cluj își are renumele ei bine stabilit. Și nu uzează de dreptul a vorbi în limba maternă, dar îl accentuiază.* Nu s'a pregătit la vorbire sistematică, câteva obiecțiuni însă va face totuși.

Ministrul de justiție Polonyi însuși și-a exprimat neîncrederea în curtea cu jurați numind-o maffia...

Prez. Nu permite sa vorbească de lucruri streine.

Acuz. E vorba de un caz analog cu al său...

Prez. Nu permite... (furie, pe urmă ceartă etc., ca mai înainte)

Acuz. El nu zice ceea-ce a zis Polonyi. În numele egalității cere numai, ca curțile cu jurați să fie compuse în număr egal din membrii tuturor naționalităților.

Nu urăște pe Unguri, nu-i adevărat, urăște numai politica ce se face abuzând de numele maghiarizmului. În viața socială se află cu Ungurii doar mai bine decât cu Români.

Dacă ar fi dreptate în țara asta s'ar fi cassat și procesele acestea, când Polonyi a casat toate procesele de presă, afară de ale naționalităților. Acelea le-a cassat fiind-că și el avusese partea lui în ele.

Prez. Nu permite critica faptelor străine. (Tabloul se repetă.) **Acuz.** Când a scris articolele sale și când se luptă pentru neam uzează de un drept sfânt al său, indiferent dacă e chimeră ori nu e. În articolul »Moneda are două fețe« susține ideea, să părăsim politica tradițională de servilism față de dinastie, și să ne întărim organizându-ne independent. Nu împotriva națiunii maghiare a agitat, ci exprimase o părere individuală...

Prezidentul fără de nici un motiv se năpustește asupra vorbitorului, cerându-i să rămână strict la argumentele de apă-

* Nu știu ce vreau să zică aste vorbe! S. D.
* Poate fi de ajuns accentuarea? Dreptul trebuie folosit și exercitat, numai așa se poate validita. Red.

rare. Toate silințele d-lui Moldovan sunt zadarnice... După o mică pauză

Acuz. Nu sunt dușman al unguirilor, a marelui masse ungurești, dar sunt din tot sufletul aderent al socialismului mântuitor și urăsc din inimă feudalismul, căbatele de piele, clasa scăpătată a gentry-ilor, cari au dus țara la peire, la Mohaci, iar de atunci încoace necentenit ni-o amenință cu în-genunchiare. Eu nu propovăduiesc ură de meamuri, mărturisesc însă cu tărie că tot-deauna voi propovădui lupta contra opri-mărei de clasă până...

Prez. Iți iau dreptul de apărare.

Acuz. Protestez împotriva volniciei presidentului, dar în fața silei renunț la apărare.

— Sfârșitul s'a făcut repede. Peste șapte voturi ale juraților au constatat vinovăția în cinci cazuri. Osânda: 1 an 6 luni închisoare și 1500 cor. amendă, eventual alte cinci luni închisoare. Acuzatul însuși recurs, neluându-se în seamă § 72 care cere să se judece mai blând publicațiile din timpuri sgomotoase și agitate.

Un moment interesant, de blam presidentului. Insuși procurorul însuși recurs deoarece amenda nu se poate transforma în închisoare de peste trei luni. (Presidentul susținea pe urmă, că aci au fost 3 judecări deosebite și astfel purcederea lui e corectă).

S. D.

ȘTIRILE ZILEI.

— 8 Februarie v.

Expoziția jubilară română. Ministeriul român de domenii va lua zilele acestea în primire terenul fostei Expoziții din București, și toate pavilioanele situate pe dânsa. Paza și întreținerea parcului și a plantațiilor a fost încredințată serviciului agriculturii, iar întreținerea și completarea pavilioanelor actuale, a fost încredințată serviciului industriei. Pentru întreținerea parcului s'a prevăzut în bugetul ministeriului domeniilor o sumă de 90.000 de lei, iar pentru întreținerea pavilioanelor, fiecare serviciu a prevăzut anumite sume. Pavilioanele de jos cari nu sunt construite de piatră, vor servi ca muzeu agricole, silvice, comerciale, industriale, în tot timpul durabilității lor, care e garantată pe 10 ani. Palatul artelor și celelalte clădiri de piatră, construite sus pe deal, vor avea destinația pe care au avut-o și în timpul Expoziției. Ministeriul de domenii va înlocui cu încetul pavilioanele provisorii în cari vor fi instalate tot felul de muzeu, cu construcțiuni de piatră.

Mulțămînt publică. Subscrierul curatorat bis. gr. cat. din opidul Cojocna, aduce cele mai profunde fitești mulțămite Excel. Sale D-lui Metropolit Dr. Victor Mihalyi de Apșia pentru grațiosul ajutor de 1000 cor. din casseta sa privată, dat pentru edificarea nouelor case parohiale-protopopești, cu care a pus piatră fundamentală a acestui edificiu modern.

Ne rugăm lui Dumnezeu, să-i respălă-tească întru mulți ani, cu viață bună și fericită. Cojocna, 14 Febr. n. 1907. În numele curatorului: Ioan Hațieganu, paroch și protop. Ilie Popoviciu sen.

Cununie. Sylvia Șepețan și Dr. Emil Nestor ne fac cunoscuți serbarea religioasă a cununiei lor, ce va avea loc Duminecă în 17 Februarie st. n. la ora 12 m. în Chiseteu.

Din Cojocna ni-se comunică: »Domnul protopop, gr.-cat. de aici, Ioan Hațieganu a împlinit în 8 Februarie n. c. 25 de ani ca protopop. Spre aducerea aminte a următorilor sei, D-l protopop edifică în anul jubilar case nouă parohiale-protopopești. Il felicităm călduros și urăm nobilele sale întreprinderi cel mai deplin succes!

Meseriașii din Brașov cari pe teritoriul acestui oraș își lucrează meseria de sine stătător, sunt invitați în sensul §-lui 22 al articolului de lege XVII din anul 1884 la o »Adunare de constituire« a corporațiunii de meserii, pe Duminecă în 17 Februarie st. n. la orele 3 d. a. în sala cea mare dela Gewerbeverein. Ordinea de zi: Cuvânt de deschidere din partea comisariului oficiului de meserii. Alegerea președintelui. Alegerea funcționarilor (comitetului). Votarea bugetului respective primirea lui. Diferite propuneri. NB. Se trage atențiunea tuturor măestrilor meseriași, că pe baza §-lui 127 al articolului de lege XVII din anul 1888, fiecare este dator ca începând cu data de 19 Februarie în interval de 15 zile a șterge atât cafele, cât și ucenicii dela despărțământul de meserii de până acum și aducând cu sine contractele încheiate între personal, a înștiința pe numiții din nou la cancelaria corpora-

țiunii în localitățile școlii de sculptură etagiul II. Invitarea e iscălită de d-nii Ludovic F. Kászonyi, pres. comisiunii de constituire și Ioan Dózsa, comisariul oficiului de meserii.

Tipografil din România și repausul duminecal. Din București ni-se scrie: Cu toate că acum câțiva ani, în timpul guvernului liberal prezidat de d. P. Aurelian, Corpurile Legiuitoare a votat legea asupra repausului duminecal, care însă nu s'a prea respectat. Mai cu seamă aveau să sufere din cauza acesteia lucrătorii tipografi de a marile ziare cotidiene, cari pentru ca să apară Luni dimineața, lucrau și Dumineca. Faptul acesta a produs o mare mișcare printre lucrătorii tipografi din capitală, cari prin mai multe întruniri au cerut repausul duminecal, amenințând în caz contrar cu greva generală. Dumineca trecută lucrătorii tipografi au ținut la Eforie o mare întrunire publică, la care au luat parte ca reprezentanți din partea presei d-nii I. Procopiu, directorul ziarului »L'Independance Roumaine«, V. Dărescu, directorul ziarului »Universul« și C. Mille, directorul ziarelor »Dimineața« și »Adevărul«, mai mulți patroni tipografi și numeroși lucrători zețari. După o vie discuțiune s'a primit cu o majoritate zdrobitoare în principiu repausul duminecal de Sâmbăta seara până Luni dimineața. Adunarea a ales apoi o comisiune pentru a studia modalitățile aplicării acestui repaus.

Dare de samă despre venitele concertului Reuniunii greco-catolică de cântări din Gherla, ținut în 3 Februarie 1907. Venitul brutto: 345 cor. 40 flieri, iar venitul curat 159 coroane și 90 flieri, din care venit 50 cor. sunt designați spre distribuire celor mai buni declamatori din partea Ilustr. Sale Dániel László. Resultă deci un venit în favorul fondului bibliotecii și fondului de muzicalii de 109 cor. 90 flieri. Suprasolviri: Dániel László 50 cor., George Pop de Băsești 10 cor., Alesandru Ancean, jude cerc. reg. 10 cor., Urmânzi G. 2 cor., Iosif Zachariás jun. 2 cor., Andreiu Todoran 5 cor., Iosif Orosz 2 cor., Gavril Hango 2 cor., Radu, sergent de cav. 2 cor., Alesandru Nemeș 1 cor., Iuliu Karsai 4 cor., Gavril Muste 1 cor., Iosif Nemeș 1 cor., Liviu Dan 2 cor. 60 flieri, Ioan Hosszú 5 cor., Ioan Maru 3 cor. 60 fil., Ioan Hodore-n 2 cor. 40 fil., N. N. 20 flieri, Ștefan Olariu 60 fil., Teodor Morariu 60 fil., Georgiu Medan 60 fil., Traian Trufas 60 fil., Dr. Victor Pop 3 cor., Csillag Kristóf 5 cor., Vasile Moldovan 40 flieri. Total suma de cor. 11860 fil. Primească marinimoși părtinitori adevărata noastră mulțămîntă și stimă și pe această cale. *Comitetul aranjator.*

O grațiere a Țarului. Cele două fete amestecate în atentatul contra lui Stolypin, cărora pedeapsa cu moarte le fusese schimbată în închisoare pe viață, au fost grațiate cu desăvârșire de către țar. E primul act de grațiere făcut de țar în potriava tribunalului militar.

Arestarea unui defraudant. Din Hamburg se anunță, că poliția de acolo a arestat pe Párkány Pollák Sándor, fostul funcționar la Institutul economic maghiar din Budapesta, care a defraudat dela această bancă suma de 40.000 coroane. Párkány voia s'o șteargă la America.

Un fiu al lui Tolstoi polițist. Produce mare senzație faptul, că fiul cel mai mic al lui Leo Tolstoi, Andrei, a intrat în poliția din Tula.

Krușevan și Evreii din Basarabia. O telegramă din Kișinău — Basarabia — anunță alegerea ca delegat pentru alegerea de deputați în Duma imperiului, a faimosului antisemit Krușevan, autorul moral al masacrelor Evreilor oin acel oraș, din anii trecuți. Știrea despre alegerea sa a produs o adevărată consternație printre Evreii din Kișinău, cari se arată foarte îngrijți. În momentul alegerii sale, ferocele antisemit a spus pe un ton amenințător: Acum or să vadă evreii cine sunt eu.

Un curios buletin de naștere. Serviciul statistice generale din ministeriul domeniilor rom. a primit din partea orașului Focșani un foarte curios buletin de naștere. Din acest buletin se constată că soția cismarului Năstase Frangulea din acel oraș, măritată la vârsta de 13 ani a născut până acum în Noembrie 1906, când împlinea 30 de ani, adică în timp de 17 ani 20 de copii din 18 faceri. În primii 13 ani, a născut 13 copii din 13 faceri, iar în ultimii 4 ani a născut 7 copii din 5 faceri. Serviciul statisticei necrezând în verosimilitatea acestui buletin de naștere a cerut lămuriri printr-o adresă primăriei de Focșani și a primit răspunsul, prin care i-se confirmă în totul datele buletinului.

Încetarea grevei culegătorilor-tipografi din Sibiu. Ni-se scrie: Greva culegătorilor-

tipografi din Sibiu a încetat. S'a început lucrul în toate tipografiile.

Din cauza grevei lucrătorilor tipografi din Sibiu, Nrul 2 al revistei »Vatra școlară« va apare cu întârziere de câteva zile.

Un candidat de avocat cu praxă estinsă, care pe lângă limba română și maghiară, posedă și limba germană, ar dori să între cu 1 Martie n. într-o cancelarie advocațială eventual și ca conducător de cancelarie. Acuma își face ultimul rigoros și doctoratul în drepturi. Informațiuni se pot căpăta la administrația »Gazetei«.

S'a perdut un câne de vânat negru cu pete galbene pe cap. La gât poartă o zgardă cu nr. 22 și ascultă la numele »Trombo«. Cel care va găsi cânele, e rugat a-l preda poliției, unde va primi o remunerație de 40 cor.

În cancelaria notarială a subscrisului află imediată aplicare un tânăr deplin versat în afacerile notariale. Condițiunile li-se vor comunica reflectanților în scris. Traian Radu, not. cerc. în Feneș u. p. Zalatna.

O doftorie pentru popor. Se poate numi ca atare spirtul lui Moll și sarea, care prin fricțiune întărește mușchii, alină durerile, precum și tot felul de reumatism se vindecă cu succes sigur. Prețul unei sticle 1 cor. 90 bani. Se trimite zilnic cu rambursă postală de farmacistul și liferantul curții c. și r. A. Moll, Viena, Tuchlauben 9. În depozitele din provincii să se ceară expres preparatul Moll provăzut cu marca de scut și subscriere. — (2)

„Șezătoarea“ din Budapesta.

Suntem rugați a da loc următorului comunicat, care ni se trimite din Budapesta:

Onorată Direcțiune! Vă rugăm să binevoiați a publica în prețuitul D-Voastre ziar — pe baza unei hotărâri unanime a aranjatorilor — lista următoare a d-lor aranjatori a petrecerei (șezătoarei), ce se va ținea în Budapesta în luna Martie: Președinti: Dr. George Bilasko, Dr. Antoniu Mocsonyi. Vicepreședinti: Dr. Caius Brediceanu, Cornel Mesaroșiu, Pompiliu Nistor. Secretar general: Dr. Teofil Tanco. Secretari: Silviu Pășcutiu, George Crișan, Gavril Oșian. Casar: Ioan Voina. Maiordomi: Dr. Aurel Nyilvan, Carol Barbul. Controlori: Iosif Onciul, George Barbul. Dirigent al seratei etnografice: Dr. Tiberiu Brediceanu. Dirigentul corului: Dr. Leonida Domide.

Membrii aranjatori: Dr. Cornel Iancu, Dr. Coriolan Steer, Dr. Ioan Cădariu, Dr. Iustin Pop, Dr. Dionisiu Liuba, Dr. Ilie Kindriș, Ștefan Pop, Ioan Koráts, George Novacovici, Dr. Aurel Iorga, Nicolae Ne-gruț, Aurel Neagoș, Traian I. Jarca, Constantin Bucșan, Ioan Maior, Cornel Popovici jun., Dumitru Popa, Laurian Gherman, Sever Miclea, Demetriu Truția, George Hotărăan, Iustin Némét, Dr. Victor Nyilvan, Petru Suciu, Alexandru Pop Emil Isac, Nicolae Anton, Dr. Andrei Dobosi, Todoran Eugen, Zaharie Muntean, Cornel Jurca, Ștefan Mărcușiu, Dumitru Marcu, Dr. Victor Dumitreanu, Zeno Dumitreanu, Ioan Muga, Alexandru Bojinca, Ștefan Olariu, Ioan Sălăgian, Iuliu Codarcea, Cornel Popoviciu sen., Gavrilă Gall, Petru Bucșan, Sabin Evuțianu, Simion Gocan, Zeno Beșan, Dr. Augustin Straițariu, Ștefan Tămășdan, Dr. Iosif Boca, Sever Dan, Virgil Mladin, Adam Iancu, Ioan Cupu, Sorin P. Barcianu, Sabin Dan, Traian Bornias, George Moian, Iulian Dan, Eugeniu Barbul, Dr. Eugen Bolfa, Izidor Popu, Ioan Ștefănescu, Milosan Farca, Ioan Giurgiu, Ioan Ivan, Aurel Stoian, Romulus Popoviciu, Nicolae Brătianu, Carol Schottl, Vasile Vlaicu, Șepețan Ioan, Ștefan Abu, Blidariu Ioan, Ileana Ioan, Augustin Monția, Alexandru Vlădulescu.

Suntem necesitați a publica numele d-lor aranjatori și a declara, că comitetul executiv nu e dispus a intra în polemii de ziar în chestiunea petrecerei, fiind de neclintită credință, că numărul, poziția și numele d-lor aranjatori, cari au adus toate hotărârile cu unanimitate, e o garanță îndestulitoare, ca petrecerea să fie ținută în caracter național românesc.

Pentru comitet:
Dr. Teofil Tanco,
secretar general.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta. 16 Februarie. Iulius Haidu autorul furtului de acte a fost pus în libertate eri la ora 1. Procurorul a găsit că nu s'a comis nici un furt, ci că s'a divulgat un secret de stat; pentru acest lucru el nu trebuie ținut în arest. Iulius Haidu a declarat unui ziarist: »Ceea ce am făcut

eu, a fost comis din devotament pentru Lengyel. Eu nu mă gândeam că săvârșesc un furt, am avut numai interesul patriei în vedere. Pentru acte n'am luat niciodată nici un ban.

Budapesta. 16 Februarie. Se desminte fama despre demisiunea ministrului Andrassy.

Budapesta. 16 Februarie. În cursul ședinței de eri ministrul-președinte Wekerle a declarat făcând aluziune la sumele plătite ziarelor, că guvernul este hotărît să rupă cu acest sistem și a hotărît să depună pe biroul camerei un proiect de lege interzicând nu numai de a se plăti vre-o sumă ziarelor, dar chiar de a favoriza ziarele în ori ce alt chip. Proiectul de lege, care va fi depus cât mai curând posibil, va liniști viața publică ungară și va asigura bunul nostru renume în străinătate, a zis primul ministru. Wekerle a adăugat, că cabinetul nu va lua nici o măsură de o natură de a restrânge libertatea presei, care este un factor principal al vieții publice și una din principalele garanții constituționale. (Vii aplauze).

Sofia. 16 Februarie. Partidele opoziționiste se înarmează pentru marelui meeting organizat pe mâne. Toate partidele opoziționiste, negustorii și industriașii au făcut către public un apel în care condamnă sistemul actual și îndeamnă populația la o luptă decisivă.

Constantinopol. 16 Februarie. Excese contra creștinilor au avut loc zilele din urmă cu ocaziunea sărbătorilor Bairamului la Beirut și împrejurime. S'au comis cu acea ocaziune câteva asasinat. Corpul conzular a protestat în scris pe lângă Valiu, care a promis a lua măsuri necesare.

Paris. 16 Februarie. Din Biaritz se telegrafiază că automobilul ex-reginei Natalia s'a ciocnit la o curbă cu automobilul unei familii engleze. Ciocnirea a fost atât de puternică încât ex-regina Natalia și însoțitorul ei au fost svârșiți din automobil. Din întâmplare ei s'au ales numai cu ușoare lezuni. Automobilul a suferit stricăciuni însemnate.

Diverse.

Cum judecau cei vechi despre beutură? Locri ziceau, pe timpul lui Zaleneus, că e un păcat mare să beai vin fără a-l amesteca mai înainte cu apă. Nici celor bolnavi nu-l dădeau, fără învoirea medicului. Pittacus din Mitylene dăduse o lege, ca fie-care, care ar fi făcut vre-o crimă în beție, să fie pedepsit de două-ori mai aspru. Și Plato, Aristoteles și Plutarchus au numit legea lui Pittacus bună. Egiptenii și Spartanii au statorit cât vin iertat să se bea la un ospăț; păcat, că nu știm care era măsura lor. Și Spartanii beau vin în măsură mică, însă dădeau voie sclavilor și robilor lor să se imbete bine odată pe an și li arătau atunci copiii lor, ca să vadă cum poate dejosi băutura pe oameni. Censorele roman era învrednicit cu puterea, ca să poată scoate din senat pe orî ce senator beat și să-i ia calul. Și la Atenienii era crimă mare, ca vre un membru al magistratului să fie beat. Cartagenienii nu iertau magistraților, educatorilor, ostașilor și servitorilor nici un fel de beutură. Lykurgus din Tracia lucră mai cu hotărîre în contra vinului, căci porunci să se taie toate viile, cum făcu la anul 704 după Christos și Terhul din Bulgaria. Massilienii nu lăsau femeile să bea vin. Tot astfel făceau și Romanii cu femeile lor. Dar făcură un pas mai departe și interzisă și flăcăilor și omenilor tineri, băutura vinului. Până la 30 de ani nu era iertat să bea bărbatul vin. Pe fetele și femeile, cari nu ascultau porunca aceasta, pe acelea hărbații lor trebuia să le bată cu biciul. Mohamed încă nu ierta băutura. Care nu asculta trebuia să capete 80 de bice pe călcăie. Arabii dinaintea lui Mohamed reduseră măsura băuturii la o mărime anumită, adică la 12 pahare, despre mărimea paharelor însă nu putem afla nimica. Carol cel Mare dete o lege, ca la sfaturile judecătorești să fie toți cei de față treji și pentru ca la prânz să nu fie ispitii a bea, porunci ca nici să nu mai mănânce. Astfel zilele de judecată erau și zile de post. — C. D.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

Să capetă pretutindenii

40-421

Kalodont

Cremă de dinți indispensabilă
conservă dinți curați, albi și sănătoși.

Casă cu 5 odăi,

verandă cu geamlic curte mare și grădină plantată cu pomi locu fiind mare și foarte plăcut, să mai poate clădi case. — **Prețul flor. 5000.**—

De vânzare din mână liberă.

Informații la Trafica Spuderca pe promenadă.

A V I S.

Subscribul având lipsă de un stenograf român 3-4 săptămâni, aceia cari doresc să vină, să se însușe la mine, ca să ne înțelegem asupra condițiilor.

Dr. Nicolae Șerban,

advocat, Făgăraș.

„SENTINELA”

institut de economii și credit. societate pe acții în **Satul-nou.**

Contul Bilanțului pe 1906.

ACTIVA:		Cor.	fil.	PASIVA:		Cor.	fil.
Casa în număr . . .	19606	55		Capital de acții:		260000	—
Bonuri:				2600 buc. à cor. 100.—			
în Giro Conto 1681·20				Fond de rezervă 10241·38			
la casa de păstrare postală . 460·25				Fond de penz. 7786·92			
la alte bănci . 1272·15	3413	60		Fond cult. filantr. 586·92	18615	22	
Cambii escomptate .	1134891	14		Depuneri spre fructific.	485681	60	
Împrumuturi hipotecare	872949	—		Cambii reescomptate .	658494	—	
Avansuri pe marfă . .	60500	—		Avans pe efecte proprii	7000	—	
Lombard	3904	—		Împrumuturi hipotecare cedate	143100	—	
Efecte proprii:				Depozite de cassa . . .	3818	85	
efecte publice 16775—				Cauțiuni	12568	87	
acții de diverse bănci 10900—	27675	—		Dividendă neridicată .	320	—	
Efectele cauțiunilor	12568	87		Interese transitoare anticipate	17676	41	
Efectele mesei studenților .	204	70		Diverse conturi creditoare	291	58	
Casa proprie Nr. 814 .	4800	—		Contul centralei la filială	219057	75	
Mobilier	2359	82		Profit transpus din an. 1905 1485·04			
10% amortiz. 284·82	2075	—		Profit net în anul 1906 . 37944·77	39429	81	
Diverse conturi debit.	2591	23					
Interese restante . .	1817	25					
Contul filialei la centrală	219057	75					
	1866054	09					
						1866054	09

Contul Profitului și al Perderilor pe 1906.

EȘITTE:		Cor.	fil.	ÎNTRATE:		Cor.	fil.
Interese:				Interese:			
după depuneri 24063·08				de escompt . 90449·12			
de reescompt 33034 98				hipotecare . 27533 03			
după împrum. hip. cedate . 5099·45				de lombard . 257·67			
de cont-curent 396·03	62593	54		după avansuri pe marfă . 2422·62	120662	50	
Contribuție:				Prodiversi: venite d. ef lib. d. dare . 748—			
directă . . . . . 3539—				alte venite și provisiuni . 1999·34	2747	34	
comunală . . . . . 623·84	6507	37		Profit transpus din anul	1485	04	
10% după interes de depun. 2344·53							
Spese: încălzit, iluminat, tipar, cărți etc. . . .	4976	17					
Porto postal	1397	84					
Salar și relut de cotei	8937	11					
Amortizări: din mobilier . . . . . 284·82							
perdere de curs la efecte . . . . . 78—	362	82					
Competințe de timbru	224	73					
Marce de prezentă . .	266	50					
Chirie	199	99					
Profit transpus din an. 1905 1485·04							
Profit net din anul 1906 . 37944 77	39429	81					
	124894	85					
						124894	85

Satul-nou, 31 Decembrie 1906.

P. Stoica m. p. dir. exec.

Pentru compt.: Marcu m. p. secretar

Diracțiunea:

I. Neagoe m. p. Damian Popescu m. p. St. Popa m. p. Dr. A. Birescu m. p.
G. Ortopan m. p. St. Negru m. p. I. Gaspar m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și corecte

Comitetul de supraveghiere:

Ilie Bojincă m. p. T. Miclea m. p. Ioane Gaspar m. p. pres.
Dr. Alex. Andressi m. p. Corneliu Vereș m. p.

Cărbuni de lemn

în cantități mari

se caută spre cumpărare.

Oferte sub adresa: „Dauernder Abnehmer 2007”

primește:

RUDOLF MOSSE, Wien I. Seilerstätte 2.

Prăfurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscieriarea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prăfurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai ce bicose la stomac și pânțee, în contra căreilor și arelei la stomac, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2. — Falsificățiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de soldină și reumatism și a altor urmări de răcôla.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucată cor. —40 b. Cinci bucată cor. 1.80.

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll. — Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9. c. și rez. furnisor al curții imperiale.

Comande din provinciă se efectuează șilnic prin rambursă postală — La depozite se se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL. Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth și en gros la D. Eremias Nepoțu, și C. H. Neustädter.

Pentru morburii de stomac!

Celor ce prin recôla, înbuibare, mâncări greu de mistuit, ferbiutele, prea reci, séu viștă neregulată și-au tras un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, căreii, dureri, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect bun **Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich**

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindecătore cu vin bun, întăresce stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătura mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătura morburile de stomac deja la început. De aceea se se folosé-că de timpuriu. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, grêtă, slăbic une, vomare, dispăre adese-ori după folosirea a câteva sticle de vin de burueni.

și urmările ca: neastimpăr, cecoă, bătaie de inimă, insomnă, congestiune la ficat, splină, hemoroide, se delătura întrecuțând vinul de burueni. Asemenea curăță din stomac materii sricăcioșe prin eșirea ușoră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adeseori din mistuire rea și din dispoziție toxică a ficatului. Persône cari pătinesc de lișca de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie, tângese cu incoet Vinul de burueni dă impuls puterii de viață. Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea și hrănesce, mișcă prefacerea substanțelor, alină nervii excitati și produce vioiciunea de viață. Multime de scrisori de mulțumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capetă în sticle à 3 cor. și 4 cor. în farmaciile diu: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Tințari, Helchiu, Bod, Feldiôra, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolcz, Zăgon, Kovászna, Beresnyô, Sepsi-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Baczon Zsombor, Darocz, Homorod, Kôhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Bărânykut, Boldogváros, Boholez, Szásztukos, Bethlen, Sárkány, Almásmezô, Zernest, Törôsvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aiud, Panticeu, Kézdivásárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și în toate farmaciile din orașele mici și mari din Ardeal și din țerile străine. — Farmaciile din Brașov: a d-ilor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul păzitor”, Ferdinand Jekelius la „Speranța”. — Trimité 3 séu mai multe sticle cu prețurile originale în ori și ce localitate din Austro Ungaria.

Se se ferescă de imitație.

Cereți șnume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Glicerin 1000, Vin roșu 2400, sirop de fragi 1500, sirop de cireșe 3200, fucen, anason, rădăcina helen, rădăcină americană, rădăcină de inzian, rădăcină calmusa a. 100. Aceste părți constitutive se se amestece.

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 10 fil. vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe parc Rudolf și la Eremias Nepoțu.